

Forårsemesteret 2000

Den Samfundsvidenskabelige
Basisuddannelse

Kursusbeskrivelse

Indholdsfortegnelse

Kursusbeskrivelse - Foråret 2000	5
Introduktion til temarammen	7
Organisationsteori - Del 1-3	8
Udvikling - Del 1-4	10
Samfundsøkonomi - Del 1-15	13
Politologi - Del 1-15	18
Samfundsfilosofi - Del 1-10	23
Litteraturliste - Foråret 2000	26

Kursusbeskrivelse - Foråret 2000

Så er vi klar til 2. halvvejs af Basisuddannelsen. Kursusbeskrivelsen følger herefter og tager sigte på at udfylde projektperiodens tema: "Økonomisk, politisk, social og historisk udvikling".

Hensigten med dette tema er at give Jer en generel indsigt i samfundsudviklingen i et historisk perspektiv og samtidig indsigt i teorier til forståelse og forklaring af denne udvikling.

Vi indleder kursusrækken med præsentation af Luhmanns referenceramme for samfundet. Kurset skal betragtes som et overordnet beskrivelsessystem, ud fra hvilket de efterfølgende kursusblokke kan vurderes.

På semestret lægges der også vægt på at introducere det organisationsetiske fagområde, dvs. henholdsvis klassisk og nyere organisationsteori. Kurset afsluttes med en gennemgang af de omstillingskrav, som den offentlige sektor skal håndtere.

Udviklingen i forholdet mellem i- og u-lande belyses fra forskellige teoretiske retninger i både en kursus- og seminarrække.

Et af de store kurser i forårssemestret er samfundsøkonomi. Her lægges der op til introduktion af en række basale begreber og sammenhænge i samfundsøkonomi. Kurset rummer også et stort element af samfundsbeskrivelse, hvilket I også vil få glæde af senere i Jeres studium. Iøvrigt lægges der i kurset vægt på den offentlige sektors rolle i samfundsøkonomien og generelle former for økonomisk politik i det hele taget.

Det andet store kursus på 2. semester omhandler politologi. Kurset indledes med en generel introduktion til politik, magt og stat. Herefter følger en kursusblok om interesseorganisationer og sociale bevægelser samt vælgere og Folketinget og herunder beslutningsprocesser. Kurset afsluttes med en international dimension, hvor der gives et overblik over Danmarks placering i det internationale samarbejde.

Det tredje og sidste store kursus vedrører samfundsfilosofi. Kurset rummer først og fremmest en gennemgang af filosofihistoriens klassikere og dernæst en gennemgang af de filosofiske -ismer. Sidstenævnte føres helt op til nutiden med gennemgang af Rawls og Nozick. Denne kursusdel skal sætte Jer i stand til at lave en god videnskabsteoretisk perspektivering af projektet.

Som det fremgår af denne korte introduktion er det forelæsningsrækkens sigte, at sætte Jer i stand til at formulere og behandle problemer, der drejer sig om den samfundsmæssige udviklings nødvendigheder og muligheder. Eller sagt på en anden måde: At inspirere til social interesse, der tillader videnskabelig analyse!

Mogens Ove Madsen
studieleder

Introduktion til temarammen

Luhmann's inkluderende beskrivelse af samfundet

v/Hans Wadskjær Nielsen

Som et led i min forskning har jeg beskæftiget mig med Luhmann's nye referenceramme for samfundet, og det har slået mig, at hans måde at iagttage samfundet på burde være som skabt for en samfundsvidenskabelig basisuddannelse, der er ved at blive slidt i stumper og stykker af overbygningernes seriøsitet og stadig stigende faglige ambitioner.

I Luhmann's beskrivelse af samfundet er der ikke nogen modsætningerne mellem, økonomi, politik, jura, videnskab, massemedier og uddannelsessystemet for nu at nævne nogle af de store funktionssystemer som findes i samfundet og som Luhmann selv har beskrevet. Han anser i øvrigt sig selv for sociolog.

Hvor kommer fagene fra? Økonomien skulle så at sige være der, før den kunne iagttages og beskrives, og før der kunne udvikles økonomisk teori som for eksempel Smith, Marx og Keynes gjorde. Luhmann betragter økonomisk teori, altså faget, som et resultat af det økonomiske systems iagttagelse af sig selv, som en selvbeskrivelse. På samme måde med de andre fag.

Det der gør hans referenceramme for samfundet interessant for blandt andet basisuddannelse er, at han bygger på en iagttagelse af andres iagttagelser, hvorved han inkluderer alle funktionssystemerne og teorierne i sin egen iagttagelse af samfundet. Ingen iagttagelse er imidlertid privilegeret, det gælder for funktionssystemerne og deres teorier, og det gælder også hans egen iagttagelse, på den måde ligner han Sokrates, der også medtænkte sin egen begrænsning. Det giver som resultat en beskrivelse af et multicentristisk samfund, der for eksempel kan befri os fra diskussionen om økonomien eller politikken står øverst i et samfundshierarki. Samfundet er nemlig ifølge denne iagttagelse i sin *primære* sociale struktur ikke længere hierarkisk i den nye samfundsteoretiske referenceramme.

Til slut skal det lige nævnes at den sociale referencerammen også omfatter organisationer og interaktions grupper.

Litteratur

Thyssen, Ole: *Nutiden - det overfyldte rum*. Gyldendal 1993, side 212-232
Andersen, Niels Åkerstrøm: *Diskursive analysestrategier*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne, 1999, side 120-127 + 132-136. Ligger til selvkopiering hos storgruppesekretærene.

Organisationsteori - Del 1-3

v/Tina Ussing Bømler

Formål

At introducere det organisationsteoretiske fagområde med henblik på at opnå indsigt i organisationers og organisationsforholds betydning for økonomisk, politisk og social udvikling. Der tages udgangspunkt i tre hovedtemaer, struktur, kultur og proces og hvordan de hænger sammen. Hensigten er at opnå forståelse for organisationsstrukturers betydning for adfærd i organisationer samt hvordan de organisatoriske rammer har indflydelse på, hvordan borgerne bliver betjent og hvordan medarbejderne trives. Dernæst introduceres den klassiske organisationsteori, hvor der især fokuseres på bureaukratiets egenskaber og problemer. Weber og Taylors forståelse af den bureaukratiske organisationsform bliver gennemgået. Efter gennemgangen af den klassiske organisationsteori introduceres nye organisationsteorier med vægt på aktuelle organisatoriske problemstillinger i den offentlige sektor. Der lægges vægt på de omstillingskrav, som offentlige organisationer skal håndtere.

Litteratur

Bakka, Jørgen Frode: *Organisationsteori*, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømler, Tina Ussing (red) (1998): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Munksgaard, 2. opl.

Del 1

Introduktion til organisationsteori og den klassiske skole.

Struktur - Kultur, processer.

Bureaukratiet som organisationsform, egenskaber og problemer.

Bureaukratiets innovationsproblemer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal, kapitel 1 og 2 til og med side 51

Bømler, red. Kapitel 3

Del 2

Organisation og omverden.

Organisationer som åbne systemer.

Alternative organisationsformer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 3

Bømler red. Kapitel 6

Del 3

Omstilling i den offentlige sektor - hvorfor og hvordan.
Organisationsændringer og beslutningsmodeller.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 11 til og med side 293
Bømler red., kapitel 2 og 7.

Udvikling - Del 1-4

v/Jørgen Würtz Sørensen & Per Salomonsen

Litteratur til Del 2-4

Olsen, Gorm Rye og Thorkil Casse: *U-landene i det internationale system*, Columbus, 2. udg. 1999.

Supplerende litteratur til Del 2-4

Sørensen, Georg, *Udviklingsteori og den tredje verden*. Aalborg Universitetsforlag 1992 (udsolgt fra forlaget)

Martinussen, John, *Politik og udvikling i den 3. verden*. Kbh. Mellempøbeligt Samvirke 1997

Udviklingsoptimisme og udviklingspessimisme

Del 1

v/Per Salomonsen

Forelæsningen handler om, hvordan selve begrebet "udvikling" skal forstås, og hvordan man gennem tiderne har forstået det. Den handler også om, hvordan forfattere og forskere i de sidste halvandet hundrede år tit har syntes, at udviklingen var nået højst lige præcis dengang og lige præcis der, hvor de opholdt sig.

Optimismen har gennem historien mest præget synet på udvikling, men det er måske hos en del skiftet til pessimisme?

Litteratur

Du behøver ikke at læse litteratur inden forelæsningen.

Fra U-land til I-land

Del 2

Rostow og moderniseringsteoriene

v/Jørgen Würtz Sørensen

Kurset gennemgår de centrale elementer i moderniseringsteorien, der tager sit udgangspunkt i den amerikanske økonom W.W. Rostows "Stages of Economic Growth" fra 1957. Med undertitlen "A Non-Communist Manifesto" må værket også anskues ud fra sin konkrete baggrund under den "kolde krig", hvor pointen for Rostow var, at u-landene ved at lære af og kopiere de vestlige demokratiske industrilande kunne nå frem til et samfunds højeste stadi, der hos Rostow betegnes som "masseforbrugets" epoke.

Den centrale påstand i moderniseringsteorien er, at alle samfunds udvikling kan ses som et sæt af faser, der er baseret på Rostows historiske undersøgelser af de vestlige samfunds socio-økonomiske udvikling.

Rostow taler i sit hovedværk "Stages of Economic Growth" om følgende faser.

- 1) De traditionsbundne samfund
- 2) Forudsætningerne for "Take off" (springet)
- 3) Take off (springet)
- 4) Udviklingen mod modenhed
- 5) Masseforbrugets epoke.

Litteratur

Olsen, Gorm Rye og Thorkil Casse: *U-landene i det internationale system*, Columbus, 2. udg. 1999. Kapitlerne 1-3

Center og periferi

Del 3

Udvikling og underudvikling. Afhængighedsteorier. A.G. Frank, F.H. Cardoso, Samir Amin.

v/Jørgen Würtz Sørensen

Groft sagt kan man sige, at Rostows påstand var, at forskellige samfund ville eller kunne gennemgå de samme faser, men blot ikke var kommet lige langt i udviklingsprocessen frem mod "masseforbrugets epoke". Dette blev fra slutningen af 1960-erne anfægtet af en række latinamerikanske økonomer og historikere, der i stigende grad pegede på, at de vestlige samfunds historiske erfaringer ikke automatisk kunne overføres på 3. verdenslande. Snarere end at se udvikling som et række historiske faser burde man fokusere på forbindelse mellem de udviklede og de underudviklede samfund. Disse grundantagelser har Georg Sørensen sammenfattet i sin bog "*udviklingsteori og den tredje verden*".

Hos Andre Gunder Frank og andre afhængighedsteoretikere, som Cardoso og Alonso Aguilar blev målet for den politiske kamp at sikre løsrielsen fra det internationale kapitalistiske system, hvilket i Latinamerika betød en revolutionær omvæltning med den tidlige cubanske revolution som model. Selv om Frank kun i begrænset omfang kom med konkrete politiske handlingsanvisninger blev hans analyser i stigende grad knyttet til den politiske kamp, der især i 1960-erne primært lagde vægt på det militante brud med såvel USA ("imperialismen") og de grupper i de latinamerikanske samfund, der støttede og nød godt af alliancen, f.eks dele af borgerskabet, den katolske kirkes ledelse og militæret. Sidstnævnte blev samtidig en garant for bevarelsen af uligheden ved at gribe ind gennem militærkup mod for reformvenlige regeringer. Kendest af disse

militære interventioner var kuppet mod den reformvenlige, venstreorienterede Poder Popular regering i Chile, der endte med henrettelsen af præsident Allende fra Socialistpartiet.

Litteratur

Olsen, Gorm Rye og Thorkil Casse: *U-landene i det internationale system*, Columbus, 2. udg. 1999. Kapitlerne 4-5

Ikke-økonomisk udviklingsteori

Del 4

Kultur og religion som forklaringsfaktor

v/Jørgen Würtz Sørensen

Her gennemgås de økonomiske mirakler i Sydøstasien samt den religiøse islamiske vækkelse i Mellemøsten, der på en række punkter udfordrer såvel moderniseringsparadigmet som afhængighedsparadigmet.

Litteratur

Olsen, Gorm Rye og Thorkil Casse: *U-landene i det internationale system*, Columbus, 2. udg. 1999. Kapitlerne 6-7

Seminarrække

v/Per Salomonsen

I tilknytning kursusrækken vil der over 4 eftermiddage, blive afholdt et seminar for særligt interesserede grupper/studerende, hvor studenter refererer udvalgte kapitler. Derefter diskuteres i plenum.

1. gang

Uddeling af opgaver. her aftaler vi også, hvad der skal kopieres inden for de regler, der findes om kopiering.

2. gang:

Myten om fremskridtet med udgangspunkt i Georg Henrik von Wright: Myten om fremskridtet. Munksgaard 1994. Kapitlet "Myten om fremskridtet".

3. gang:

Teknosystemet, nationalstaten og naturen. Fra samme bog.

4. gang:

En provokatorisk pessimisme. Fra samme bog.

5. gang:

Et emne efter studenterønsker med udgangspunkt i dele af Graham

Samfundsøkonomi - Del 1-15

v/Helge Brink og Carsten Heyn-Johnsen

Formål

Den økonomiske udvikling sætter i høj grad rammerne for de enkelte individers muligheder og for hele samfundets bredere udvikling. Det afspejler sig blandt andet i, at en meget stor del af samfundsdebatten enten direkte eller indirekte drejer sig om økonomiske forhold. Det kan være enkelte gruppers økonomiske forhold eller den økonomiske udvikling i sin helhed, eller det kan være diskussioner om den økonomiske politik. På den baggrund er det nogle hovedformål med kurset:

- at man bliver i stand til at overskue de grundlæggende samfundsøkonomiske sammenhænge
- at man bliver i stand til at følge og forholde sig til den økonomisk politiske debat på en mere kvalificeret måde
- at man i projektarbejdet og de videre studier kan inddrage empiriske og teoretiske samfundsøkonomiske sammenhænge i problemformulering og -behandling.

Nærmere beskrivelse af kurset og dets formål

En første forudsætning for, at man kan få et overblik over de samfundsøkonomiske sammenhænge er, at man sætter sig ind i nogle vigtige grundbegreber. Man må kende betydningen af f. eks. den samlede beskæftigelse, produktion og indkomst, det samlede forbrug og de samlede investeringer. Desuden er den offentlige sektors indtægter, udgifter og gæld centrale størrelser, ligesom man må kende betydningen af de begreber, der indgår i internationale økonomiske sammenhænge, f.eks. eksport, import, betalingsbalance, valutakurser og kapitalbevægelser. Endelig er Nationalbankens funktion af betydning, og forståelsen af penges egenskaber og rolle er central.

Der indgår derfor i kurset et stort element af, hvad man kalder samfundsbeskrivelse. Imidlertid kan man ikke skelne skarpt mellem økonomisk samfundsbeskrivelse på den ene side og teori om de økonomiske sammenhænge på den anden. I det samfundsbeskrivende element vil der hele tiden dukke økonomiske teorier op, og kurset er desuden tilrettelagt sådan, at teoretiske sammenhænge inddrages og udbygges, efterhånden som det basale grundlag er etableret. Med dette kombinerede empiriske og teoretiske grundlag skulle man gerne blive i stand til at forholde sig mere kvalificeret til den økonomisk politiske debat, hvad enten det drejer sig om den politiske diskussion om rammerne for den private sektors aktiviteter, om den offentlige sektors rolle, eller f. eks. om Danmarks forhold til den Europæiske Økonomiske og Monetære Union. Sideløbende

hermed skulle man også være bedre i stand til at vurdere og forholde sig kritisk til mængden af klicheer, der til tider forurener samfundsdebatten.

Ud over det mere generelle sigte har kurset også til formål at etablere et udgangspunkt for i projektarbejdet at kunne formulere økonomiske problemstillinger eller inddrage økonomiske sammenhænge i analysen af andre problemstillinger. Med kurset som baggrund skulle man være i stand til selv at foretage videre studier af økonomisk empiri og teori i det omfang, som projekternes problemformulering lægger op til.

Traditionelt skelner man i økonomien mellem mikroteori og makroteori. I mikroteorien tager man udgangspunkt i de enkelte menneskers økonomiske overvejelser og ser bl.a. på hvordan resultatet så bliver på de enkelte markeder. I makroteorien tager man udgangspunkt i overordnede økonomiske størrelser som den samlede beskæftigelse og arbejdsløshed, økonomisk vækst, over- og underskud på statens budgetter og betalingsbalancen, inflation, valutakurser osv. Der lægges herved især op til at se statens rolle i denne makroøkonomiske sammenhæng og diskutere generelle former for økonomisk politik som finanspolitik og penge- og valutakurspolitik. Dette kursus har primært en makroøkonomisk tilgang, men en enkelt forelæsning inddrager dog dele af mikroteorien i behandlingen af arbejdsmarkedet. Herved inddrages også andre former for økonomisk politik end den generelle, f. eks. ændringer af de strukturelle betingelser på arbejdsmarkedet.

Et lands samlede økonomi er resultatet af en lang historisk udvikling. Der er derfor også i kurset inddraget et tilbageblik over den økonomiske udvikling, hvor økonomisk vækst og forskellige konjunkturfaser belyses. Tilsvarende kan et lands økonomi ikke forstås i sig selv, men må ses i relation til det internationale økonomiske samspil. Dette samspil i form af varehandel, kapitalbevægelser og økonomisk integration udgør en vigtig del af kurset.

Til kurset er der knyttet fire seminarer og én gæsteforelæsning. Der er egentlig ingen forskel på formen; her betegner *seminarer* blot, at forelæsningen gives af en økonom med tilknytning til AAU's cand. oec. uddannelse, mens gæsteforelæseren kommer 'udefra'. Emnerne er valgt ud fra et ønske om dels at uddybe og supplere visse temaer i kurset, dels at give et indblik i nogle problemstillinger af almen interesse og anvendelighed.

Litteratur

Torben Andersen m. fl. (red.): Beskrivende Økonomi, 6. udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1999.

Helge Brink, Carsten Heyn-Johnsen: Noter til samfundsøkonomi. AAU 2000.

De enkelte noter vil foreligge til kopiering og på nettet omkring 2 uger før anvendelsen og vil i en kort form behandle følgende emner:

1. Økonomisk værdi, pris og velfærd (CHJ)
2. Input-output modeller (CHJ)
3. Efterspørgsel og beskæftigelse - 45° modellen (HB)
4. Finanspolitik (HB)
5. Markedsmekanismer og arbejdsmarkedet (HB)
6. Penge, pengepolitik og rente (CHJ)
7. Økonomi og politik i et 'internationaliseret' samfund (HB)
8. Økonomiske konjunkturer og vækst (HB)

Lektionsplan

Der afholdes 15 forelæsninger á 2 timer for hvert hold i auditorium T, henholdsvis kl. 0815-1000 (hold B) og 1015-1200 (hold A). Forelæsningerne holdes tirsdage og fredage med undtagelse af 2. forelæsning, der holdes mandag den 7/2. Umiddelbart før prøven i økonomi afholdes der en økonomiøvelse den 26/5. Ud over forelæsningerne er der 5 seminarer eller gæsteforelæsninger, der ikke dubleres. De er placeret tidligt om eftermiddagen på dage, hvor der også er forelæsninger. I forelæsningsplanen er det angivet ved (*).

Forelæsninger				
Dato		Forelæser	Emne	Litteratur
1	4/2	HB, CHJ	Introduktion	TA kap. 1 s. 4-6 kursorisk (lidt vanskeligt)
2	7/2	HB	Den økonomisk udvikling i efterkrigstiden	do.
3	11/2	CHJ	Nationalregnskabet	TA kap 2 Note: Økonomisk værdi, pris og velfærd Note: Input-output modeller
4	15/2	CHJ (*)	Nationalregnskabet	do.

5	18/2	HB	Efterspørgsel, produktion og beskæftigelse	Note: Efterspørgsel og beskæftigelse - 45° modellen
6	22/2	CHJ	Den off. sektor	TA kap 4 Overspringelser: afsn. 4.8.2, 4.8.3, 4.8.4, 4.9, 4.11, samt appendix
7	25/2	CHJ (*)	Den off. sektor	Note: Finanspolitik afsnit 5 og 6
8	29/2	HB	Finanspolitik	Note: Finanspolitik
9	3/3	HB (*)	Markedsmekanismer	Note: Den ideelle markeds-mekanisme
10	7/3	CHJ	Penge-, kapital- og valutamarkederne	TA kap. 6 Overspringelser: afsn. 6.6.4, 6.6.5, 6.10 Note: Penge, pengepolitik og rente
11	10/3	CH (*)	Penge- og valutakurspolitik	do.
12	14/3	HB	Arbejdsmarkedet og samspillet mellem efterspørgsel og beskæftigelse	TA kap. 5 Overspringelser: afsn. 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, dog læses kursorisk s. 149-53, 166-70 Note: Arbejds- og varemarked
13	17/3	H (*)	Udenrigshandel og betalingsbalance	TA kap. 7 Kursorisk: afsn. 7.5 og s. 243-44
14	21/3	HB	Økonomi og politik i en åben økonomi	Note: Økonomi og politik i et 'internationaliseret' samfund
15	24/3	HB, CHJ	ØMU'en: økonomi og politik	TA kap. 8 Læs især afsn. 8.2 om EU

Seminarer/gæsteforelæsninger			
Dato og tid	Gæsteforelæser	Emne	Litteratur
15/2 13-15	Bent Dalum	Erhvervsstruktur. Data-søgning i praksis	Anbefalet: TA kap. 10, afsn. 10.1 - 10.3
25/2 13-15	Bent Rold Andersen	Ældrepolitik i Danmark: En kritik af dansk pensionspolitik og kommunernes omsorgspolitik	Anbefalet: Bent Rold Andersen: Ældrepolitik på afveje. Fremad 1999.
3/3 13-14	Bjørn Johnson	Information, viden og økonomi	Anbefalet: TA s. 329-37, 462-65
10/3 13-14	Charlotte Bruun	Politikken i den økonomiske politik	
17/3 13-14	Asger Lunde	Uro på finansielle markeder	

Politologi - Del 1-15

v/Erik Albæk, Johannes Andersen, Peter Munk Christiansen, Jørgen Goul Andersen, Per H. Jensen, Henrik Plaschke

Bøger

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitets-forlaget, 1999, 2. udg..

Formål

Formålet med forelæsningsrækken i politologi er at introducere de studerende til det danske politiske system. Dette vil blive gennemgået i sin historiske udvikling såvel som i dets nuværende skikkelse.

I de tre første lektioner drøftes det politiske systems udvikling i et overordnet perspektiv: hvordan skal vi overhovedet forstå så centrale fænomener som politik? demokrati? politisk kultur?

De næste fire lektioner, 4-7, fokuserer på de kanaler, gennem hvilke borgerne forsøger at påvirke systemet: interesseorganisationer, sociale bevægelser, massemedier og partier.

Lektionerne 8-9 beskæftiger sig med de centrale politiske institutioner: Først Folketinget, dernæst centralforvaltningen såvel som den kommunale forvaltning.

I lektion 10 drøftes, hvordan politiske beslutninger bliver til. Fokus har indtil videre så godt som udelukkende været rettet mod danske forhold. Af praktisk årsager afholdes lektion 11 før lektion 10.

I de resterende lektioner vendes blikket mod det danske politiske systems omgivelser. Det sker i form af fem lektioner, der beskæftiger sig med EU og forholdet mellem Danmark og EU.

Politik, magt og stat - det moderne

v/Johannes Andersen

Del 1

Litteratur

Østerud, kapitel 3, 4 og 5

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2 kapitel 7

Regime, nationalstat og demokrati

v/Johannes Andersen

Del 2

Litteratur

Østerud, kapitel 11, 14, og 16

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2, kapitel 9

Det politiske system og politisk kultur

v/Johannes Andersen

Del 3

Litteratur

Østerud, kapitel 18 og 19

Goul Andersen, bind 2 kapitel 16 og 2

Supplerende litteratur

Østerud, kapitel 17

Andersen, Johannes (1997): "Politisk kultur", *GRUS*, nr. 52 (*Kompendiet*)

Andersen, Johannes (1999): *Højrefløjen og kritikken af de fremmede i Danmark*. Aalborg Universitet: Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning. (*Kompendiet*)

Interesseorganisationer

v/Peter Munk Christiansen

Del 4

Litteratur

Goul Andersen, bd.2, pp 35-46.

Peter Munk Christiansen, "Interesseorganisationer, centraladministration og udviklingen af nye indflydelsesstrategier", pp. 119-154 i Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i dansk politik*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Peter Munk Christiansen, "Miljøpolitik og interesseorganisationer: Mellem anarki og integration", pp. 146-162 in Jens Blom-Hansen and Carsten Daug-

bjerg, Magtens organisering: Stat og interesseorganisationer i Danmark, Aarhus: Systime, 1999. (*Kompendiet*)

Sociale bevægelser; “governance”

Del 5

v/Per H. Jensen

Litteratur

Goul Andersen: Bd.1, Kap. 3, pp. 42-67, Kap. 6, PP. 148-52 Bd. 2, kap. 2+3, pp 17-70, kap. 5-6, pp. 109-63.

Massemedier

Del 6

v/Erik Albæk

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2: 54-60.

Anker Brink Lund, “Journalistroller i det redigerede samfund”, *Politica*, 31. årg., nr. 2, 1999, pp. 133-146. (*Kompendiet*)

John W. Kingdon, “How Do Issues Get on Public Agendas?” pp. 40-50 i William Julius Wilson, ed., *Sociology and the Public Agenda*, Newbury Park: Sage Publications, 1993. (*Kompendiet*)

Partier og vælgere

Del 7

v/Jørgen Goul Andersen

Litteratur

Goul Andersen, bd. 1, kap. 4 og 5, bd. 2, kap. 3

Supplerende litteratur

Goul Andersen, kapitel 14

Folketinget

Del 8

v/Erik Albæk

Litteratur

Østerud, pp. 69-73.

Goul Andersen, bd. 2, 99. 71-109.

Erik Damgaard, “Parlamentarismens udvikling”, pp. 49-70 i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festschrift i anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*, København: Folketingets Præsidium, 1999. (*Kompendiet*)

“Folketingets arbejdsform”, pp. 49-58 i *Folketinget efter valget den 21. september 1994*, København: Schultz, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Jensen, Henrik (1999): “Folketingets partigrupper” i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festschrift: I anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*. København: Folketingets Præsidium. (*Kompendiet*)

Regering og offentlig forvaltning

Del 9

v/Erik Albæk

Litteratur

Jørgen Grønnegaard Christensen, “Den offentlige forvaltning”. Århus: Institut for Statskundskab, 2. udg. 1996, 39 s.

Supplerende litteratur

Østerud, kap. 6-10

Goul Andersen, bd. 2, kapitel 5

Beslutningsprocesser

Del 10

v/Erik Albæk

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2, pp. 186-205.

Peter Munk Christiansen, *Ej blot til pynt? Om budgettets politik og politikernes budget*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 1999, kap. 3, “Budgettet og budgetprocessen”, pp. 25-43. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Erik Albæk, “Den politiske dagsorden - en skraldespand? Aids som illustrativ case”, *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991, pp. 396-417. (*Kompendiet*)

Poul Erik Mouritzen, “Er inkrementalismen kun til de gode tider?”, *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991. pp. 375-395. (*Kompendiet*)

International politik

v/ *Henrik Plaschke*

Grundlæggende problemstillinger og begreber: definitioner og objekt, problemstillinger, begreber, teoriretninger, anvendelser.

Litteratur

Østerud, kap. 20, 21, 22, 23, 24

International politisk økonomi

v/ *Henrik Plaschke*

Litteratur

Østerud, kap. 27, 22

Internationale organisationer og internationalt samarbejde. FN og EU

v/ *Henrik Plaschke*

Litteratur

Østerud, kap. 23, 28, 29

EU som politisk system

v/ *Henrik Plaschke*

Litteratur

Østerud, kap. 28

Kapitlerne 25-26 i Østerud læses kursorisk.

Del 11 og 12

Del 13

Del 14

Del 15

Samfundsfilosofi - Del 1-10

v/ *Jes Adolphsen & Ulli Zeitler*

Formål

Vi befinder os i den vesteuropæiske kulturkreds og er en del af den. Det betyder bl.a. at vi opfatter verden og hinanden ved hjælp af bestemte tankefigurer. Disse tankefigurer er opstået engang.

Ved at tematisere disse tankefigurer, som vi har overtaget, og de situationer de er opstået i, skulle forelæsningsrækken gerne kunne sætte jer i stand til at genkende dem og forholde jer kritisk til dem.

Vi vil koncentrere os om de forestillinger der i Vesteuropa har været om, hvad et samfund er og bør være. I år vil vi - i hvert tilfælde i den sidste halvdel af forelæsningsrækken - koncentrere os om politisk filosofi og de politiske ideologier og deres baggrund.

I skal lave en samfundsfilosofisk perspektivering af forårets projekt. Forelæsningerne skulle også inspirere jer til at foretage en tænksom perspektivering af jeres eget projekt.

Litteratur

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Et suppleringshæfte om emner og forfattere, som ikke behandles i ovennævnte bog, men som alligevel tages op i forelæsningsrækken. Hæftet er udarbejdet af Jes Adolphsen, Thomas Bendixen, Ruddi Welzel og Ulli Zeitler. Hæftet vil kunne købes i boghandlen ved forelæsningsrækkens start.

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

Litteratur pr. kursusgang

Til de enkelte forelæsninger, læses de tilhørende kapitler i den anbefalede litteratur.

Indledning, Platon og Augustin

v/ *Jes Adolphsen*

Forelæsningsrækkens hovedprincip opridses: De grundlæggende begreber og tankefigurer er problemløsningsværktøjer. Platon præsenteres som anti-

Del 1

demokrat, og Sokrates som den første, der mener man kan løse praktiske problemer ved at løse teoretiske. Disse tænkere opfatter ondskab som manglende indsigt. Med Augustin kommer kristendommens indflydelse: bl.a. ved at forstå ondskab som dennesidighed.

Aristoteles, Aquinas og Ockham

Del 2

v/Jes Adolphsen

Aristoteles gør via Islam sin gennemgribende indflydelse gældende på den vestlige tankegang fra og med middelalderen. Thomas Aquinas er den katolske og feudale ordens filosof, i modsætning til William af Ockham, som er en gryende modernitetstænkner (ganske vist ud fra et teologisk-konservativt standpunkt)

Hobbes

Del 3

v/Jes Adolphsen

Thomas Hobbes er den første filosof, der påpeger strukturen i den samfundsmæssige ondskab. Han står for en mekanisk materialistisk tankegang og er den gryende kapitalismes tænker

Locke

Del 4

v/Ulli Zeitler

Locke betragtes som liberalismens fader. Hans ideer om det repræsentative demokrati og hans begrundelse af den private ejendomsret er tankemønstre der reproduceres igen og igen i den aktuelle politiske diskussion.

Rousseau og Burke

Del 5

v/Jes Adolphsen

Småborgerskabets tænker og konservatismens pennefører

Kant

Del 6

v/Ulli Zeitler

Kant er kosmopolitisk liberalist. Fornuftens og frihedens realisering skaber grundlaget for utopien om det globale samfund.

Marx

Del 7

v/Jes Adolphsen

Her præsenteres den socialistiske analyse af det kapitalistiske samfund med baggrund i Marx' og Engels' videnskabelige projekt.

John Stuart Mill, Hare og socialliberalisme

Del 8

v/Ulli Zeitler

Mill giver den klassiske liberalismen en social dimension og er en af de klassiske fortolkere af nytteteorien (utilitarismen). Han leverer mange tankefigurer til teorierne om social- og velfærdsstaten. Hare vore dages utilitaristiske teoretiker.

Rawls og kommunitaristerne

Del 9

v/Ulli Zeitler

Rawls er det 19. århundredes betydeligste politiske filosof. Hans forsvar for moderne socialliberalistiske, demokratiske samfund formuleres i hans retfærdighedsteori.

Nozick og neoliberalisterne

Del 10

v/Ulli Zeitler

Nozick og libertaristerne angriber velfærdsstaten ud fra en ultraliberalistisk tænkning med rødder tilbage til Hobbes og Locke.

Litteraturliste - Foråret 2000

Nedenstående er minimumslitteratur som anbefales læst i forbindelse med forelæsningsne, da kurserne tager sit udgangspunkt heri.

Organisationsteori

Bakka, Jørgen Frode: *Organisationsteori*, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømler, Tina Ussing (red) (1998): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Munksgaard, 2. opl.

Udvikling

Olsen, Gorm Rye og Thorkil Casse: *U-landene i det internationale system*, Columbus, 2. udg. 1999.

Økonomi

Andersen, Torben m.fl.: *Beskrivende økonomi*, Jurist- og Økonomforbundet, 1999.

Politologi

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitets-forlaget, 1999, 2. udg.

Christensen, Jørgen Grønnegaard (1996): *“Den offentlige forvaltning”*. Århus: Institut for Statskundskab, 2. udg. 1996, 39 s.

Kompendium med udvalgte artikler (sælges i boghandlen primo februar 2000)

Samfundsfilosofi

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Adolphsen, Jes, Thomas Bendixen, Ruddi Welzel og Ulli Zeitler, *Fra Hume til Nozick*, Aalborg Universitet, 2000. Sælges i boghandlen medio februar.

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

Martinussen, John, *Politik og udvikling i den 3. verden*. Kbh. Mellempøkkeligt Samvirke 1997